

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಅಪ್ಪಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ಅಷ್ಟಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಮಂಥರಯಾ ಪುನಃ ಶ್ರೀರಾಮರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಸ್ಯ ಕೈಕೇಯೀಕೃತೇಽನಿಷ್ಟಕರತ್ವೇ
ಪ್ರತಿಪಾದಿತೇ ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಶ್ರೀರಾಮಗುಣಾನ್ ವರ್ಣಯಿತ್ವಾ
ತದೀಯಾಭಿಷೇಕಸ್ಯ ಸಮರ್ಥನಂ ತದನುಕುಬ್ಜಯಾ ಪುನಃ ಶ್ರೀರಾಮರಾಜ್ಯಸ್ಯ
ಭರತಾಯ ಭಯೋತ್ಪಾದಕತ್ವಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಮನಸಿ
ಭೇದಭಾವೋತ್ಪಾದನಂ

ಮಂಥರಾ ತ್ವಭ್ಯಸೂಯೈನಾಮುತ್ಸೃಜ್ಯಾಭರಣಂ ಹಿ ತತ್ |
ಉವಾಚೇದಂ ತತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಕೋಪದುಃಖಸಮನ್ವಿತಾ || 2.8.1 ||

ಹರ್ಷಂ ಕಿಮರ್ಥಮಸ್ಥಾನೇ ಕೃತವತ್ಯಸಿ ಬಾಲಿಶೇ |
ಶೋಕಸಾಗರಮಧ್ಯಸ್ಥಂ ನಾತ್ಮಾನಮವಬುದ್ಧಸೇ || 2.8.2 ||

ಮನಸಾ ಪ್ರಸಹಾಮಿ ತ್ವಾಂ ದೇವಿ ದುಃಖಾರ್ದಿತಾ ಸತೀ |
ಯಚ್ಛೋಚಿತವ್ಯೇ ಹೃಷ್ಟಾಸಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತ್ವಂ ವ್ಯಸನಂ ಮಹತ್ || 2.8.3 ||

ಶೋಚಾಮಿ ದುರ್ಮತಿತ್ವಂ ತೇ ಕಾ ಹಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರಹರ್ಷಯೇತ್ |
ಅರೇಃ ಸಪತ್ನೀಪುತ್ರಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿಂ ಮೃತ್ಯೋರಿವಾಗತಾಂ || 2.8.4 ||

ಭರತಾದೇವ ರಾಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಯಸಾಧಾರಣಾದ್ ಭಯಂ |
ತದ್ ವಿಚಿಂತ್ಯ ವಿಷಣ್ಣಾಸ್ಮಿ ಭಯಂ ಭೀತಾದ್ಧಿ ಜಾಯತೇ || 2.8.5 ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಹಿ ಮಹಾಬಾಹೂ ರಾಮಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಗತಃ |
ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಚಾಪಿ ಭರತಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಯಥಾ || 2.8.6 ||

ಪ್ರತ್ಯಾಸನ್ನಕ್ರಮೇಣಾಪಿ ಭರತಸ್ಯೈವ ಭಾಮಿನಿ |
ರಾಜ್ಯಕ್ರಮೋ ವಿಸೃಷ್ಟಸ್ತು ತಯೋಸ್ತಾವದ್ಯವೀಯಸೋಃ || 2.8.7 ||

ವಿದುಷಃ ಕ್ಷತ್ರಚಾರಿತ್ರೇ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾರಿಣಃ |
ಭಯಾತ್ ಪ್ರವೇಪೇ ರಾಮಸ್ಯ ಚಿಂತಯಂತೀ ತವಾತ್ಮಜಂ || 2.8.8 ||

ಸುಭಗಾ ಕಿಲ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಯಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರೋಽಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತೇ |
ಯೌವರಾಜ್ಯೇನ ಮಹತಾ ಶ್ವಃ ಪುಷ್ಯೇಣ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮೈಃ || 2.8.9 ||

ಪ್ರಾಪ್ತಾಂ ವಸುಮತೀಂ ಪ್ರೀತಿಂ ಪ್ರತೀತಾಂ ಹತವಿದ್ವಿಷಂ |
ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯಸಿ ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ದಾಸೀವತ್ ತ್ವಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ || 2.8.10 ||

ಏವಂ ಚ ತ್ವಂ ಸಹಾಸ್ಮಾಭಿಸ್ತಸ್ಯಾಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ |
ಪುತ್ರಶ್ಚ ತವ ರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರೇಷ್ಯತ್ವಂ ಹಿ ಗಮಿಷ್ಯತಿ || 2.8.11 ||

ಹೃಷ್ಣಾಃ ಖಲು ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ರಾಮಸ್ಯ ಪರಮಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ಅಪ್ರಹೃಷ್ಣಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸ್ನುಷಾಸ್ತೇ ಭರತಕ್ಷಯೇ || 2.8.12 ||

ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಮಪ್ರೀತಾಂ ಬ್ರುವಂತೀಂ ಮಂಥರಾಂ ತತಃ |
ರಾಮಸ್ಯೈವ ಗುಣಾನ್ ದೇವೀ ಕೈಕೇಯೀ ಪ್ರಶಶಂಸ ಹ || 2.8.13 ||

ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಗುಣವಾನ್ ದಾಂತಃ ಕೃತಜ್ಞಃ ಸತ್ಯವಾಂಛುಚಿಃ |
ರಾಮೋ ರಾಜಸುತೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಯೌವರಾಜ್ಯಮತೋಽರ್ಹತಿ || 2.8.14 ||

ಭ್ರಾತೃನ್ ಭೃತ್ಯಾಂಶ್ಚ ದೀರ್ಘಾಯುಃ ಪಿತೃವತ್ ಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ |
ಸಂತಪ್ಯಸೇ ಕಥಂ ಕುಬ್ಜೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಾಭಿಷೇಚನಂ || 2.8.15 ||

ಭರತಶ್ಚಾಪಿ ರಾಮಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ವರ್ಷಶತಾತ್ ಪರಂ |
ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂ ರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ ನರರ್ಷಭಃ || 2.8.16 ||

ಸಾ ತ್ವಮಭ್ಯುದಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ದಹ್ಯಮಾನೇವ ಮಂಥರೇ |
ಭವಿಷ್ಯತಿ ಚ ಕಲ್ಯಾಣೇ ಕಿಮಿದಂ ಪರಿತಪ್ಯಸೇ || 2.8.17 ||

ಯಥಾ ವೈ ಭರತೋ ಮಾನ್ಯಸ್ತಥಾ ಭೂಯೋಽಪಿ ರಾಘವಃ |
ಕೌಸಲ್ಯಾತೋಽತಿರಿಕ್ತಂ ಚ ಮಮ ಶುಶ್ರೂಷತೇ ಬಹು || 2.8.18 ||

ರಾಜ್ಯಂ ಯದಿ ಹಿ ರಾಮಸ್ಯ ಭರತಸ್ಯಾಪಿ ತತ್ ತದಾ |
ಮನ್ಯತೇ ಹಿ ಯಥಾಽತ್ಮಾನಂ ಯಥಾ ಭ್ರಾತೃಂಸ್ತು ರಾಘವಃ || 2.8.19 ||

ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಂಥರಾ ಭೃಶದುಃಖಿತಾ |
ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ವಿನಿಶ್ಚಸ್ಯ ಕೈಕೇಯೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ || 2.8.20 ||

ಅನರ್ಥದರ್ಶಿನೀ ಮೌರ್ಖ್ಯಾನ್ನಾತ್ಮಾನಮವಬುದ್ಧಸೇ |
ಶೋಕವ್ಯಸನವಿಸ್ತೀರ್ಣೇ ಮಜ್ಜಂತೀ ದುಃಖಸಾಗರೇ || 2.8.21 ||

ಭವಿತಾ ರಾಘವೋ ರಾಜಾ ರಾಘವಸ್ಯ ಚ ಯಃ ಸುತಃ |
ರಾಜವಂಶಾತ್ತು ಭರತಃ ಕೈಕೇಯಿ ಪರಿಹಾಸ್ಯತೇ || 2.8.22 ||

ನಹಿ ರಾಜ್ಞಃ ಸುತಾಃ ಸರ್ವೇ ರಾಜ್ಯೇ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭಾಮಿನಿ |
ಸ್ಥಾಪ್ಯಮಾನೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸುಮಹಾನನಯೋ ಭವೇತ್ || 2.8.23 ||

ತಸ್ಮಾಜ್ಜ್ಯೇಷ್ಠೇ ಹಿ ಕೈಕೇಯಿ ರಾಜ್ಯತಂತ್ರಾಣಿ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ |
ಸ್ಥಾಪಯಂತ್ಯನವದ್ಯಾಂಗಿ ಗುಣವತ್ಸ್ವಿತರೇಷ್ಟಪಿ || 2.8.24 ||

ಅಸಾವತ್ಯಂತನಿರ್ಭಗ್ನಸ್ತವ ಪುತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಅನಾಥವತ್ ಸುಖೀಭ್ಯಶ್ಚ ರಾಜವಂಶಾಚ್ಚ ವತ್ಸಲೇ || 2.8.25 ||

ಸಾಹಂ ತ್ವದರ್ಥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ತ್ವಂ ತು ಮಾಂ ನಾವಬುದ್ಧಸೇ |
ಸಪತ್ನಿವೃದ್ಧಾ ಯಾ ಮೇ ತ್ವಂ ಪ್ರದೇಯಂ ದಾತುಮರ್ಹಸಿ || 2.8.26 ||

ಧ್ರುವಂ ತು ಭರತಂ ರಾಮಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ |
ದೇಶಾಂತರಂ ನಾಯಯಿತಾ ಲೋಕಾಂತರಮಥಾಪಿ ವಾ || 2.8.27 ||

ಬಾಲ ಏವ ತು ಮಾತುಲ್ಯಂ ಭರತೋ ನಾಯಿತಸ್ತ್ವಯಾ |
ಸನ್ನಿಕರ್ಷಾಚ್ಚ ಸೌಹಾರ್ದಂ ಜಾಯತೇ ಸ್ಥಾವರೇಷ್ಟಿವ || 2.8.28 ||

ಭರತಾನುವಶಾತ್ ಸೋಽಪಿ ಶತ್ರುಘ್ನಸ್ತತ್ಸಮಂ ಗತಃ |
ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಹಿ ಯಥಾ ರಾಮಂ ತಥಾಯಂ ಭರತಂ ಗತಃ || 2.8.29 ||

ಶ್ರೂಯತೇ ಹಿ ದ್ರುಮಃ ಕಶ್ಚಿಚ್ಛೇತ್ತವ್ಯೋ ವನಜೀವನೈಃ |
ಸನ್ನಿಕರ್ಷಾದಿಷೀಕಾಭಿಮೋಚಿತಃ ಪರಮಾದ್ ಭಯಾತ್ || 2.8.30 ||

ಗೋಪ್ತಾ ಹಿ ರಾಮಂ ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚಾಪಿ ರಾಘವಃ |
ಅಶ್ವಿನೋರಿವ ಸೌಭ್ರಾತ್ರಂ ತಯೋರ್ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಂ || 2.8.31 ||

ತಸ್ಮಾನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ರಾಮಃ ಪಾಪಂ ಕಿಂಚಿತ್ ಕರಿಷ್ಯತಿ |
ರಾಮಸ್ತು ಭರತೇ ಪಾಪಂ ಕುರ್ಯಾದೇವ ನ ಸಂಶಯಃ || 2.8.32 ||

ತಸ್ಮಾದ್ ರಾಜಗೃಹಾದೇವ ವನಂ ಗಚ್ಛತು ರಾಘವಃ |
ಏತದ್ಧಿ ರೋಚತೇ ಮಹ್ಯಂ ಭೃಶಂ ಚಾಪಿ ಹಿತಂ ತವ || 2.8.33 ||

ಏವಂ ತೇ ಜ್ಞಾತಿಪಕ್ಷಸ್ಯ ಶ್ರೇಯಶ್ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ಯದಿ ಚೇದ್ ಭರತೋ ಧರ್ಮಾತ್ ಪಿತ್ರಂ ರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ || 2.8.34 ||

ಸ ತೇ ಸುಖೋಚಿತೋ ಬಾಲೋ ರಾಮಸ್ಯ ಸಹಜೋ ರಿಪುಃ |
ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಸ್ಯ ನಷ್ಟಾರ್ಥೋ ಜೀವಿಷ್ಯತಿ ಕಥಂ ವಶೇ || 2.8.35 ||

ಅಭಿದ್ರುತಮಿವಾರಣ್ಯೇ ಸಿಂಹೇನ ಗಜಯೂಥಪಂ |
ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯಮಾನಂ ರಾಮೇಣ ಭರತಂ ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ || 2.8.36 ||

ದರ್ಪಾನ್ನಿರಾಕೃತಾ ಪೂರ್ವಂ ತ್ವಯಾ ಸೌಭಾಗ್ಯವತ್ತಯಾ |
ರಾಮಮಾತಾ ಸಪತ್ನೀ ತೇ ಕಥಂ ವೈರಂ ನ ಯಾಪಯೇತ್ || 2.8.37 ||

ಯದಾ ಚ ರಾಮಃ ಪೃಥಿವೀಮವಾಪ್ಸ್ಯತೇ
ಪ್ರಭೂತರತ್ನಾಕರಶೈಲಸಂಯುತಾಂ |
ತದಾ ಗಮಿಷ್ಯಸ್ಯಶುಭಂ ಪರಾಭವಂ
ಸಹೈವ ದೀನಾ ಭರತೇನ ಭಾಮಿನಿ || 2.8.38 ||

ಯದಾ ಹಿ ರಾಮಃ ಪೃಥಿವೀಮವಾಪ್ಸ್ಯತೇ
 ಧ್ರುವಂ ಪ್ರಣಷ್ಟೋ ಭರತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
 ಅತೋ ಹಿ ಸಂಚಿಂತಯ ರಾಜ್ಯಮಾತ್ಮಜೇ
 ಪರಸ್ಯ ಚೈವಾಸ್ಯ ವಿವಾಸಕಾರಣಂ || 2.8.39 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
 ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಅಷ್ಟಮಃ ಸರ್ಗಃ ||